

Kontrollista för dyslexi, (f.d. kontrollista för inlärningssvårigheter) anvisningar för experter

Kontrollistan för dyslexi har översatts och redigerats från den internationella kontrollistan för dyslexi (Adult Dyslexia Checklist; Vinegard 1994) med stöd från material från projektet Opi oppimaan (Korkeamäki ym. 2010; Nukari 2010). Kontrollistan innehåller 22 frågor som i första hand är anknutna med dyslexi, men de kan också beskriva andra utvecklingsrelaterade inlärningssvårigheter.

Ju fler frågor som en person svarat ja på desto mer sannolikt kan det vara frågan om dyslexi. Ett jakande svar på över hälften av frågorna ger en stark orsak att misstänka dyslexi. Färre jakande svar utesluter ändå inte möjligheten för inlärningssvårigheter utan kan tyda på till exempel mild dyslexi. Förutom mängden lönar det sig att granska kvalitativt hurdana frågor som har fått ett jakande svar.

Alla deltagare (N = 120) i bedömningsprojektet för effektiviteten av neuropsykologisk rehabilitering när man rehabiliterar dyslexi (Sammandrag på slutrapporten, Dnr 36/26/2012; Nukari & Poutiainen, 2017) var diagnostiserade med dyslexi utgående från en neuropsykologisk undersökning och en foniaters undersökning. 80 % av dem svarade jakande på följande frågor: 1, 2, 3, 5, 6 och 16. Det lönar sig att observera svaren särskilt på dessa frågor då man bedömer svaren i kontrollistan. Medeltalet på jakande svar för deltagarna i projektet var 13/22. Oberoende av konstaterad dyslexi gav 7 % av materialet under 10 jakande svar i kontrollistan.

Jakande svar kan förekomma i kontrollistan också på grund av andra orsaker än utvecklingsrelaterade, alltså medfödda inlärningssvårigheter. Ofta påverkar till exempel psykiska störningar inlärningen och dessa upplevda problem med inlärning kan lyftas fram i kontrollistan. Olika neurologiska sjukdomar kan på samma sätt påverka funktioner angående informationsbehandling och orsaka svårigheter i enlighet med dem som beskrivs i listan.

En viktig åtskiljande faktor är om inlärningssvårigheterna har börjat redan i barndomen. Å andra sidan om personen har uppvisat utvecklingsrelaterade inlärningssvårigheter redan från barndomen kan svårigheternas drag förstärkas i samband med senare psykiska eller neurologiska sjukdomar. För att hjälpa till med avskiljandet finns tillägsfrågor, jakande svar på dessa förstärker sannolikheten för utvecklingsrelaterade svårigheter.

- A. Har svårigheter med inläring av läsning och skrivning framkommit i början av skolgången?**
- B. Har personen gått på en specialklass eller fått specialundervisning?**
- C. Har inlärningssvårigheter förekommit i den nära släkten?**

Om en utvecklingsrelaterad inlärningssvårighet verkar sannolik enligt kontrollistan och tillägsfrågorna ovan lönar det sig att diskutera med personen om behovet av och möjligheten för en noggrannare undersökning av inlärningssvårigheten. En noggrannare utredning av dyslexi möjliggör till exempel att man kan rekommendera specialarrangemang eller stödåtgärder som hjälper med dyslexin.

Källor

Korkeamäki J, Haapasalo S & Reuter A (2010). [Aikuisten oppimisvaikeuksien tunnistus, arviointi ja kuntoutus. Opi oppimaan -hankkeen toimeenpano ja tulokset](#). Helsingfors: Stiftelsen för rehabiliterings arbetsbeskrivningar 40/2010.

Nukari J (2010). [Aikuisten oppimisvaikeuksien psykologinen arviointi](#). Helsingfors: Stiftelsen för rehabiliterings arbetsbeskrivningar 39/2010.

Nukari J & Poutiainen E (2017). Nuorten aikuisten lukivaikeuden neuropsykologinen kuntoutus - tuloksellisuuden arviointi. Sammandrag på slutrapporten (Dnr 36/26/2012), Fpa.

Vinegrad M (1994) A revised Dyslexia Checklist. Educare, 48.